

stjanski žvižgali mi okoli glave, se me vendar ni nobeden dotaknil. — In ko je oni nekaji Dželaludin vdaril na Černo goro, pa se Vlašad zakadi na nas iz svojih tamnih berdov, je on, vezir plašljivec, črna mu duša! prvi pobegnil, — in junaki bosanski so mogli poginiti od krogel kaurških; tudi takrat si me, Amharo, srečno odnesla, ko sem mislil, da za me ni več rešenja. Res, dva pota rešila si me na ptujem, da zdaj v domači zemlji doživim sramoto neizrečeno. In ti, Emira, hčerka moja, zdihne paša in zakrije si z rokami lica, kaj si ti zadolžilo, dete moje zlato! da si zapadla rokam hajdučkim, — ha! — zavpije zdaj in stisne perste v terdo pest, iz oči pa mu šine serd enako živemu ognju, — edini jez toraj sem srečno umaknil peté sramotni sužnosti, edini od tolike družbe! Al, saj jez sem gospodar zemlje in vladar od bregov Drine do stermih verhov balkanskih. Pri živem Bogu se zarotim, da nočem jenjati od maščevanja, dokler živi vlaško (pravoslavno) ime in dokler se ob križ opira derzoviti raja! Da, Amharo, in zopet to se imam tebi zahvaliti, da še živim in se maščevati morem! Iztegne za tem meč bližnjemu panduru iz nožnic in nagnivši se k mertvemu konju pregovori: Tvoje če se ime dolgo spominjati v pašaluku novopazarskem; rep tvoj če biti zastava mojim junakom. Odseka v tem rep krasni nekdanji živali, ter ga dá onemu panduru, zapovedši, da naj ga zdaj spremljajo z bakljami proti domu.

Razun muftije in agev zbere se v paševem dvoru in okoli tistega vse odlično prebivavstvo novopazarsko, ker urno kakor blisk se je razlegla po mestu novica, sosed je budil soseda, da mu pripoveduje, kako je paša, obdan od obilnega spremstva svojih vojakov, odpeljal v jutro hčer svojo edinico, krasno lepoticu novopazarsko, k svojemu odbranemu zetu, pašu skopaljskemu, pa se je necoj sam vernil brez hčere, brez spremstva, vés raztergan, razcapan in okervavljen. Kaj se je dogodilo, mili Bog! tarnjajo Turčini, in kaj če še biti?

Deževje je bilo ponehalo, in na iztoku zaznal se je ob gorah svitli pas, predhnednik in napovedovavec jutranje zore. Mladi dan raste, z njim pa raste tudi množica ljudstva okoli paševga dvora. Po celem mestu namreč že se govori in čuje, da so Mladenovi hajduki napadli paša za Vučiternom, spremstvo mu potokli, krasno Emiro in nekoliko družine saboj odpeljali in da edini paša je na urnem konji srečno odnesel glavo. — Pa taka sramota, ki so jo prizadjali pri kaurski vernim muslomanom, da ostane brez maščevanja? S takim grehom nočejo Novopazarčani omažeževati duše. Vse, kar se v mestu uklanja Mahomedu, prešine strašna divjost, sami niso vedli razserdeni Turki in poturčenci, kako da si ohladé kervoželjni svoj serd. Vzdigovali so v zrak desnice in vpili, klicajoči Alaha in preroka, preklinjajoči in zmerjaje kristjane in hajduke, terdo rotivši se, da hočejo iztrebiti kristjansko pleme.

V največjem hrumu in šumu stopi med razserdeno ljudstvo iz paševe palače stari derviš. Pernata odeja mu komaj zakriva nagoto trupla, a! verni musloman se ponižno uklanjajo in veliki šum in šunder spremeni se mahom v veliko tihoto. Derviš gré tjé, kjer se je največ ljudstva sošlo in si prične po svojem verskem značaji lomiti truplo, da mu pokajo kosti. Ljudstvo je vse zavzeto nevolje. „Glejte!“ šeptajo eni, „kako ga je duh prerokov navdihnil in kako milost Božja počiva na njem“; — „velik je Bog“ — berbrajo drugi in vse navdahne silna groza.

Skončavši derviš svojo mučno pobožnost vstane ter oddahnuvši se, reče: „Djauri so oskrunili brado prerokovo; grob njegov se je pretresel, iz zemlje ližejo plameni, protéči, da hočejo pokončati vse kar živi, ako se ne opere v kervi djaurski miloserdna brada prerokova! Za manoj! Turčini!“

Pero ni v stanu popisati grozovitnih djanj, ki so jih ta dan divji Turki in še okrutnejši od njih poturčenci uganjali na kerščanskem svetu novopazarskem. Tukaj vlečejo sivega

starčka iz hiše za noge; glava se mu prebija od kamna do kamna, — kri v potokih za njim lije. „Jezu Kriste, usmili se me!“ moli umirajoči mučenik, al neusmiljeni Turčini se smeja na glas ter bijejo ubogega siromaka. „Ubij ga, ubij!“ upije nad vsimi derviš in za njim okrutno ljudstvo. — Tam se je mati oklenila z desnico stebra očetove hiše, z levico pa pritiska nježno nedolžno dete na serce, kakor da bi ga s tem oteti hotla kervoželjnemu ljudstvu. Glej, in vendar jo vlečejo od hiše, pulivši ji lase iz glave; — kri ji teče čez lice in vendar mati deteta ne spusti; — še se mož brani kervolokom v hiši, al naposled tudi njega ranjenega privlečejo v dvor in mu tū z ojstrim hanžarom preparajo trebuh; žena zarujove v obupu; al se brani neprestano, ne toliko sebe, ko svoje dete; pa ko so ji zlomili roko v komolcu, v obupu popade dete z nohti, al tudi zdaj ga ji stergajo iz rok ter udarijo z glavico ob steber, da so možgani detetovi oškropili obraz materni.

Ljudstvo je radosti ukalo, derviš pa je neprestano upil: „Ubij kristjana, ubij!“

Dokler se je to godilo po ulicah, sedel je paša na dišečem divanu v svoji palači; tudi on je čul vriš; naznanjeno mu je bilo, kaj se godí po mestu; al naznanitelja, ki mu se sporočil okrutnost Turčinov, odpravil je s stermim pogledom, zamermiljaje hudovoljno: „Naj poginejo psi“. Poslednjič ni bilo nobenega glasú več iz mesta in vendar je paša gledal tako zadovoljno pred se, kakor da bi bil oprostil hčerko, ali pogubil hajduke in vse nevernike kaznoval.

„Z mečem in ognjem zatreti vse kristjane od Drine in Morave pa do verhov balkanskih“ je bila skončna obsodba paševa, in poslanci so raznesli na vse strani povelje, naj se bogovi s svojimi ljudmi prej ko je mogoče, zberejo v Novipazar.

(Dal. sl.)

Kratkočasnica.

Ob času Francoza na Kranjskem bilo je zapovedano, da ima vsaki župan vsaki teden enkrat do kantonske gosposke priti, ondi izdane postave prejeti in jih svojim sosedom domá razlagati. Žena nekega tistih takrat mogočnih županov je vsaki dan, ko je njeni mož h gosposki šel, mu na večer že od dalje naproti tekla, ker ni mogla dočakati, kaj bo mož novega domú prinesel. Ker je moža to na tihem jezilo, da se baba v kancelijske reči meša, je sklenil enkrat jo prav na led speljati. Ko nekega večera od gosposke domú gré, mu sopet žena od dalje naproti teče in poprašuje, kakošne novice je danes dobil? Mož ji odgovori: „Ljuba moja! danes je prišla nova postava, da bo od sedaj zanaprej vsak mož moral dve ženi imeti; ta postava veljá za 3 leta; čez tri leta bomo župani spet vkup stopili in razsodili, je li ta postava dobra ali ne; če bode poterjena za dobro, bo ostala za zmiraj“.

Žena vsa preplašena od nog do glave moža pregleduje in prec zaderžek najde, ter pravi, da pri dveh ženah prepira ne bo konca ne kraja v hiši; ena bo hotla več gospodinja biti memo druge, tako da bi nazadnje ne bilo brez tepeža. „Ljubi moj mož, pojdi hitro h gospodu predstojniku in prosi jih, naj to postavo prekličijo; saj vidiš, da iz take moke ne bo kruha“.

Ko župan drugi teden po dokončanem opraviilu proti domu maha, mu žena radovedna naproti leti, ter ga izprašuje, kako in kaj, tako dolgo, dokler ji mož ne oznani, da so gospod predstojnik prejšnjo postavo overgli in novo dali, po kateri bo mogla vsaka žena dva moža imeti.

Ženo je to očitno razveselilo, zakaj po kratkem pomisliku pravi: „E, naj pa bo; saj veš, ljubi moj, da cesarskim postavam se ne smé nasproti delati“.

Ta odkritoserčni odgovor je moža tako poparil, da mu je veselje, ženi dva moža ponujati, za vsigdar prešlo.

Kamukopski.